

Preek 6 oktober
HWS Ontmoetingskerk
1 Korintiërs 10:1-13

Gemeente van Jezus Christus,
Heeft u weleens nagedacht over de geschiedenis, en de rol van Israël, van het Joodse volk daarin? Dat is namelijk best bijzonder. Denk maar met mij mee. Een korte vogelvlucht door de geschiedenis van het volk van God:

De familie van Jakob, Jakob had ook de naam Israël, trok naar Egypte toe. Het machtigste wereldrijk van dat moment. En in dat rijk groeide de familie uit tot een volk. Dat is bijzonder. Je zou verwachten dat deze kleine groep immigranten langzaam maar zeker zelf ook Egyptisch zou worden. Maar dat gebeurde niet, ze werden een volk. Een volk naast het Egyptische volk. De farao vond dat maar niets en daarom besloot hij, de machtigste man ter wereld, dat dit volk in slavernij moest en hij liet hen langzaam maar zeker uitroeien. Genocide. Toch lukte dit onderdrukte volk om te ontsnappen uit Egypte. Sterker nog, waar het zo is dat het machtige wereldrijk Egypte ten onder is gegaan, slechts de naam en opgravingen herinneren eraan... Bestaat het volk Israël nog steeds... Na veertig jaar in de woestijn te hebben rondgedoeld kwamen ze in een eigen thuisland: het beloofde land. Het was een behoorlijk groot en sterke natie... Toch begon toen de aftakeling voor Israël. In de tijd van de Richteren werd Israël langzaam maar zeker steeds kleiner, minder invloedrijk... Tot op het laatst, in de tijd van Simson. Het volk gereduceerd was tot een vazalstaat van de veel sterkere Filistijnen. En de Israëlieten vonden dat eigenlijk wel prima, ze waren op weg om als volk te verdwijnen, onderdeel te worden van het Filistijnse rijk dat in opkomst was. Kenmerkend is voor die tijd dat het de enige keer in het Bijbelboek Richteren is dat het volk niet zelf om hulp vraagt aan God. Israël vond zijn eigen ondergang eigenlijk wel prima... Toch is het Israël dat nog bestaat, en van de Filistijnen is niets meer over.

In de tijd van Simson, en later Samuël en Saul kwam er een ommekeer. Israël werd weer min of meer vrij van de Filistijnen en onder koning David groeide Israël weer uit tot een machtige staat. In de tijd van zijn zoon Salomo zelfs tot de meest welvarende natie ter wereld, een machtig wereldrijk... Maar na zijn dood begon er weer een periode van aftakeling. Israël viel uiteen in twee verschillende landen, die beiden stapje voor stapje minder werden.

Het tienstammenrijk werd uiteindelijk vernietigd door de Assyriërs en de meeste mensen werden in ballingschap weggevoerd. Het tweestammenrijk wachtte een aantal generaties later hetzelfde lot. Dat land werd vernietigd door de Babyloniërs en de meeste mensen werden weggevoerd in ballingschap. Toch zijn de wereldrijken van de Assyriërs en de Babyloniërs volledig vergaan... Maar bestaat Israël nog... Want in de tijd van de Meden en Perzen, opnieuw een wereldrijk waarvan slechts een vage herinnering overblijft, keerde een rest van de Joden terug naar het beloofde land. Israël werd onderdeel van het Perzische rijk, en later van het Griekse rijk... Maar waar dat enorme Griekse rijk ten onder is gegaan... Bestaat Israël nog... Na een geslaagde opstand werd Israël weer een onafhankelijke staat, voor het eerst in meerdere eeuwen.. Qua oppervlakte groeiden ze zelfs tot een gebied dat vergelijkbaar was met het Israël in de tijd van David... Maar toen begon er opnieuw een periode van aftakeling... Burgeroorlogen en uiteindelijk de macht van Rome zorgden ervoor dat Israël opnieuw zijn onafhankelijkheid verloor. Na een reeks opstanden verloor Israël uiteindelijk zelfs, opnieuw, zijn thuisland, en gingen opnieuw vrijwel alle Joden in ballingschap... Verspreid over een groot deel van de toenmalige wereld, en meestal onderdrukt leek het slechts een kwestie van tijd voordat het Joodse volk haar identiteit opgaf en onderdeel werd van een ander volk, een andere cultuur... Toch is het niet Israël dat niet meer bestaat, maar is het grote en machtige, eeuwen-omspannende Romeinse Rijk wat niet meer bestaat.

Tegen alle verwachtingen in heeft het volk Israël zijn identiteit weten te bewaren. Ook door de middeleeuwen, en de eeuwen daarna heen heeft Israël overleefd. Ondanks dat discriminatie en vervolgingen meer regel dan uitzondering waren, leeft Israël. Heeft het zelfs de holocaust in de Tweede Wereldoorlog overleefd...

In 1948 gebeurde het wonder, want volgens mij kun je dat niet anders noemen, dat voor het eerst sinds het jaar 63 voor Christus de Joden weer een eigen onafhankelijke staat hadden... 2011 jaar lang was Israël onderdrukt of had het zelfs geen eigen staat... Maar toen weer wel... Direct na het uitroepen van de onafhankelijkheid werd Israël aangevallen door alle buurlanden en nog meer landen... Toch was het Israël dat overwon...

Een korte vogelvlucht door de geschiedenis van Israël. Een volk dat keer op keer ten onder lijkt te gaan, maar elke keer op wonderbaarlijke wijze weer komt boven drijven. Het kleine, toch vaak niets betekenende, volk dat steeds weer getuige is van de opkomst en uiteindelijke val van veel machtigere rijken... In veel opzichten is het Israëlsche volk, met zijn eigen kenmerkende cultuur, het oudste volk ter wereld. In ieder geval is Israël het volk dat het meest heeft meegemaakt in de wereldgeschiedenis, maar toch altijd overleefde... Hoe kan dat? Volgens mij is daar maar één zinnig antwoord op te geven... En dat antwoord is: God.

We horen het al, bijna helemaal aan het begin van de Bijbel, wanneer God spreekt tegen Abram: 'Ik zal je tot een groot volk maken, Ik zal je zegenen, je naam veel aanzien geven, een bron van zegen zul je zijn. Ik zal zegenen wie jou zegenen, wie jou vervloekt, zal Ik vervloeken. In jou zullen alle volken op aarde gezegend worden.' En daarmee begon de bijzondere weg die Israël met God ging. God had Israël lief en Hij beloofde hen trouw te blijven... En dat bleef God, ondanks dat Israël er keer op keer voor koos om God ontrouw te zijn... Israël was uit alle volken uitgekozen om een bijzondere relatie met God aan te gaan. Zij zijn door God geliefd...

In Jezus begon vervolgens een nieuw tijdperk. Door Christus kunnen ook de mensen uit de heidenvolken tot God komen, zonder onderdeel te worden van het Joodse volk. In Christus worden wij onderdeel van het volk van God. Paulus gebruikt in Romeinen het beeld van een edele olijfboom. De edele olijfboom is het volk van God, is het volk van Israël, en in Christus worden wij geënt op die olijfboom. Zo zijn wij volk van God.

En zo is er een hele speciale verbintenis tussen de kerk, de gemeenschap van de gelovigen, en het volk van Israël. In ons gedeelte dat we lezen schrijft Paulus daar ook over, al in het eerste vers: 'ik wil graag dat u weet dat onze voorouders allemaal door de wolk werden beschermd en allemaal door de zee trokken,' Onze voorouders zegt Paulus. En dat terwijl de meeste gelovigen in Korinthe afkomstig waren uit de heidenvolken. Maar toch zijn de Israëlieten hun voorouders, ook onze voorouders. Wij zijn geestelijke erfgenamen van het oudtestamentische Israël.

Zo leert de Bijbel ons. En van daaruit zien we verschillende soorten reacties vanuit de kerkgeschiedenis en vanuit de kerk nu. Waarin twee heel verschillende reacties toch vaak de boventoon voeren. En beiden zijn volgens mij niet goed...

Allereerst zie je de meer passieve reactie. Er is een bepaalde verbinding met Israël, maar die doet er in de praktijk niet echt toe. Het volk van Israël wordt genegeerd. Soms wordt er zelfs gezegd dat de kerk is gekomen in plaats van Israël. Dat Israël heeft afgedaan en dat de kerk nu het volk van God is...

Expliciet of impliciet wordt Israël weggezet als onbelangrijk... Maar dat is niet wat de Bijbel ons leert. Ook in ons gedeelte van vandaag. Het gaat één en al over Israël. En nergens staat dat ze niet belangrijk zijn, in tegendeel, ze doen er juist ontzettend toe. Daarbij komt dan ook nog dat er verschillende profetieën zijn over Israël. God heeft een plan met het volk van Israël. Daarin zien we ook dat God trouw blijft aan Zijn beloften. God is

getrouw, Zijn plannen falen niet. Dat geldt voor ons, dat geldt ook voor onze volksgenoten: het volk van Israël... Dat is de eerste reactie die we vaak tegenkomen, dat Israël niet de aandacht en de liefde krijgt vanuit de kerk die wel bij haar past. De andere reactie is in veel opzichten het doorgeschoten tegenovergestelde. Dat zijn christenen die Israël op een enorm voetstuk plaatsen en die alles van Israël geweldig vinden en geen kwaad woord over Israël kunnen verdragen... Natuurlijk Israël is belangrijk, voor God en daarmee ook voor ons, maar dat maakt ze nog niet tot volmaakte mensen... In tegendeel... Dat zien we ook in de Bijbel, keer op keer: In het Oude Testament: Israël is ontrouw, steeds weer... En ook in het Nieuwe Testament. Paulus heeft het in gedeelte over de edele olijfboom erover dat er verschillende taken van Israël zijn afgevallen, omdat ze Christus niet erkennen. En ook in ons gedeelte van vandaag: Het gedrag van Israël wordt niet als positief voorbeeld aangehaald, maar als negatieve waarschuwing... Kritiek geven op Israël is dus eigenlijk heel Bijbels. Maar dat moet dan natuurlijk wel in liefde gebeuren, wetende dat Israël Gods oogappel is. Volgens mij is dat dus de juiste weg om te gaan. Aan de ene kant het belang van Israël erkennen en beamen, maar tegelijkertijd niet alles kritiekloos aanvaarden en verdedigen wat Israël doet... Zij zijn immers Gods volk, Gods oogappel, maar tegelijkertijd aanvaarden zij de Messias, Jezus, nog niet. Het is onze roeping om Israël in liefde te benaderen, hen over de Christus te vertellen, en ook hen helpen in hun moeilijkheden...

Dat is dus ook in deze tijd. En het is een moeilijke tijd. Morgen is het precies een jaar geleden dat Hamas zijn verschrikkelijke terreurdaad begon. Vele honderden Israëli's zijn op die dag en daarna overleden, dat is verschrikkelijk. Het lot van de gijzelaars en hun families is iets dat je je ergste vijand nog niet toewenst. Tegelijkertijd is er ook veel kritiek op het optreden van Israël. Bijna iedereen is het er wel mee eens dat Hamas en Hezbollah misdadige organisaties zijn, maar is het optreden van Israël zoals ze dat doen wel gerechtvaardigd? Met name vanwege de burgerslachtoffers, waarin het ook wel de vraag is of het daadwerkelijk burgers zijn en in hoeverre ze worden gebruikt als menselijk schild. Zelf denk ik, maar wat weet ik er nu echt van, dat het optreden van Israël begrijpelijk is, maar tegelijkertijd ook te extreem is. Laten wij hen, en ook de burgers in het Midden-Oosten met liefde helpen en waar nodig ook met een warm hart proberen bij te sturen. Wetende dat alle mensen in het Midden-Oosten onze naasten zijn en Jezus dus leert om hen lief te hebben. Volgens mij vergeten wij in de kerk in Nederland dat nog weleens. We zijn zo gefocust op onze eigen stellingen, we zijn er zo van overtuigd dat wij het bij het juiste eind hebben... Dat we de waarheid en de liefde nog weleens uit het oog verliezen... Met als gevolg ook de vaak heftige discussies die in de PKN gevoerd worden rondom de problemen in het Midden-Oosten. Het is goed om niet te zeker van onszelf te zijn, maar altijd een open oog te houden voor dat wat er echt gaande is.

Dat leert Paulus ons ook in het gedeelte dat we lezen uit 1 Korintiërs 10. Wees niet te zeker van jezelf... Zoals we de afgelopen tijd al vaak genoeg hebben gehoord waren er veel problemen in de gemeente in Korinthe. Zo waren er ook discussies over wat wel of niet kon. Zo waren er gelovigen die offervlees aten en zo waren er ook gelovigen die deelnamen aan maaltijden in tempels van afgoden. Paulus noemt zulke mensen sterke gelovigen. Zij weten dat het afgoden zijn, en zij weten dat zij in Christus de vrijheid hebben ontvangen om zich niet door neppe goden te laten weerhouden in het leven. Maar tegelijkertijd zit er toch een probleem aan vast. Want door het gedrag van de sterke gelovigen kunnen zwakkere gelovigen op het verkeerde pad terecht komen. Conclusie: wij zijn vrij door het geloof, maar houd in die vrijheid rekening met de zwakkere broeders en zusters. Dat is 1 Korinthe 8 en verderop in 1 Korinthe 10 komt Paulus daar op terug. In ons gedeelte richt hij

zich specifiek op die sterke gelovigen, met de eigenlijke vraag: weet je wel zeker dat je zo sterk bent in het geloof? En daarmee maakt Paulus de vergelijking met het volk van Israël in de woestijn. Paulus heeft het over doop door de zee bij de uittocht uit Egypte en heeft het ook over de doop in de wolk. Beeld van de Heilige Geest die ook met het volk was. Ook gaat het over het geestelijke voedsel en de geestelijke drank, manna en water uit de rots, brood en wijn van het Heilig Avondmaal. Aldus een oude Joodse traditie trok de rots van het water mee door de woestijn, Paulus vereenzelvigd die rots met Christus, zelf de Messias was bij het volk. Allemaal heel concrete vergelijkingen met de gelovigen. Maar dan vers 5: 'Toch wees God de meesten van hen af, want Hij liet hen bezwijken in de woestijn.' En de meesten is eigenlijk nog heel zwak uitgedrukt. Van de mensen boven de twintig die de uittocht hadden meegemaakt kwamen er slechts twee, Kaleb en Jozua, aan in het beloofde land. De rest was ontrouw, en daarom kwamen ze niet het beloofde land. Paulus noemt verschillende voorbeelden van momenten dat het volk God ontrouw was. Ze plukten de vruchten van hun eigen daden. Als kind kon ik mij daar al over verbazen. De mensen van Israël die al die wonderen hadden gezien in Egypte en in de woestijn. Ze waren keer op keer getuige van de goedheid en trouw van onze hemelse Vader. Toch waren zij steeds weer opnieuw ontrouw, ze konden God maar niet vertrouwen... Zo waren de Israëlieten, zijn wij ook zo? Dat is de vraag die Paulus stelt. Zij en wij hebben veel van God ontvangen. Blijven wij Hem trouw? Of worden we ontrouw? De sterke gelovigen dachten natuurlijk: ik ben zeker van mijn geloof en ik kan dus offervlees eten en ik kan die maaltijden in de afgodentempels bezoeken... Maar kunnen ze dat wel echt aan? Wat doet dat met hun geloof? Waar word je geloof op gebouwd?

Ik kom weleens gelovigen tegen die zo sterk denken te zijn in het geloof dat ze het zonder kerkgang kunnen, er zijn er zelfs die zo sterk denken te zijn dat ze het helemaal zonder gebed en zonder Bijbellezende kunnen. In vergelijking ben ik dan maar een heel zwakke christen. Ik heb het nodig om elke week een kerkdienst mee te maken, ik kan niet zonder de dagelijkse omgang met God, want ik weet: als ik me niet op Hem richt, dan verlies ik Hem uiteindelijk uit het oog. Net als de Israëlieten waar Paulus naar verwijst. Voor elke gelovige is het een reëel gevaar. In het laatste vers van 1 Korinthe 9 zegt Paulus dat hij daar voor zichzelf ook op let, hij wil niet, zoals hij het daar zegt, gediskwalificeerd worden... Maar als Paulus zelfs niet sterk genoeg is... Wie dan wel? Als Paulus niet sterk genoeg is om het zelf te doen. En kennelijk de oude Israëlieten die getuige zijn geweest van zoveel machtige daden van God ook niet... Wie is dan sterk genoeg? Antwoord: niemand, behalve één. We lezen met elkaar: 'Laat daarom iedereen die denkt dat hij stevig overeind staat, oppassen dat hij niet valt. U hebt geen beproevingen te doorstaan die niet voor mensen te dragen zijn. God is trouw en zal niet toestaan dat u boven uw krachten wordt beproefd: Hij geeft u mét de beproeving ook de uitweg, zodat u haar kunt doorstaan.' Alleen met God, in Christus, zijn wij sterk genoeg om trouw te blijven aan God, wat de toekomst ons ook brengt. Blijf dus bij God. Houd Hem niet op afstand. En wat het leven ons dan voor de voeten werpt, wij zijn van één ding zeker we doen het met God, en dan is niets te zwaar... En vanuit dat geloof richten wij ons op de wereld, op het leven, op het Midden-Oosten... Met God is niets onmogelijk en is niets te zwaar. En zo roepen wij Palestijnen en Israëli er toe op om zich op de ene ware God te richten, in Christus, en zo komt vrede dichterbij. Zo alleen komt de ware vrede er. Daar, en ook in jouw leven. Richt je op Hem, blijf Hem trouw, Hij zal je nooit laten vallen. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410